

Xanuunka yaradka (Periodontitis)

Xanuunka yaradka waa bolol dabo dheeraada oo ku dhaca ciridka ku xeeran ilkaha. Halkaan waxaad ka akhrin kartaa xog dheeraad ah oo ku saabsan yaradka iyo sida loo daryeelo ilkahaaga loogana hortago dhibaatooyinka ilkaha marka aad qabto xanuunka yaradka.

Ciridka caafimaadka qaba wuxuu leeyahay midab binki ah wuxuuna si fiican u haystaa ilkaha. Marka aad cadaydo ilkahaaga aadna nadiifiso afkaaga, ciridkaaga ayaa caafimaad qabi doona. Inta la nool yahay ku dhawaad qof kasta ayaa qaada nooc kamid ah suuska ilaha ama bololka ciridka. Qaabkaan ayuu jirku kuugu sheegayaa in wasaq/bakteeriya ay ku hartay iyo in nadiifinta ilkahaaga ay tahay in la hormariyo.

Waa maxay suusku?

Suuska ayaa yimaada marka bakteeriyyada maalin kasta ay isku xирто ilkaha (wasaq), aan laga saarin meesha (tusaale, inaan ilkaha la cadayin). Suuska ayaa ka muuqda afka marka afka ciridka, meesha ciridka iyo ilkuhu iska galaan, uu gaduud noqdo ama bararo, waxaana laga yaabaa in si fudud dhiig kaaga yimaado marka aad cadayanayso ama ilkaha sifaynayso. Si looga hortago suuska, waa muhiim in si fiican loo cadayso subixii iyo fiidkii lana sameeyo hawlaha caafimaadka wanaagsan

ee ilkaha. Samaynta sidaan ayaa kaa caawinaysa in bakteeriyyada meesha isku xirtay aysan kusii jirin ilkahaaga. Suusku waa xanuun la xalin karo wuuna kaa ba'ayaa marka aad nadaafad wanaagsan samayso.

Haddii bakteeriyo isku xirtay meesha aan la taaban muddo dheer, waxay abuuraysaa bolol waxayna noqonaysaa boog. Boogta waa duleel ka samaysma dusha ilkaha kaasoo keenaaya in bakteeriya badan qabsato iliga, kadibna dhaaar bakteeriyo ah ayaa ku aruuraaya. Boogta ayaa ku dhagaysa ilkaha lagumana fujin karo cadaya. Bixin bololka iliga waa inuu sameeyaa dhakhtarka nadiifinta ilkaha ama dhakhtarka ilkaha.

Waa maxay xanuunka yaradka?

Xanuunka yaradka waa cudur ku dhaca ciirdka oo ka dhasha bakteeriyo ku aruurtay qoladaha ciridka, kaasoo muddo kadib, keena in meelaha ay iska qabtaan iligga iyo daanku waxyeeloobaan. Marka bakteeriyada saaran lagu daayo ilkaha ayna kusii durugto gudaha qoladaha ciridka, waxay keenaysaa waxyeelo ku dhacda lafaha daanka. Waxay dhici kartaa adiga oo aan ogayn.

Marka aad qabto xanuunka yaradka, waa muhiim inaad xaqijiso inaad nadiifiso ilkahaaga si wanaagsan uuna si dhow ula socdaa xaalkaaga dhakhtarka ilkaha. Marka aad sidaan samayso, waxaad yarayn kartaa faafitaanka cudurka iyo dhibaatada danbe ee keenaysa inaad lumiso lafta ama ilkaha. Yoolka daawaynta ee dkahtarka ilkaha ama nadiifiyaha ilkaha ayaa noqon doonta in lagu siiyo farsamooyinka aad u baahan tahay si looga hortago in cudur dilaaco iyo ilkuhu kusoo daataan.

Sidee looga hortagi karaa xanuunka yaradka?

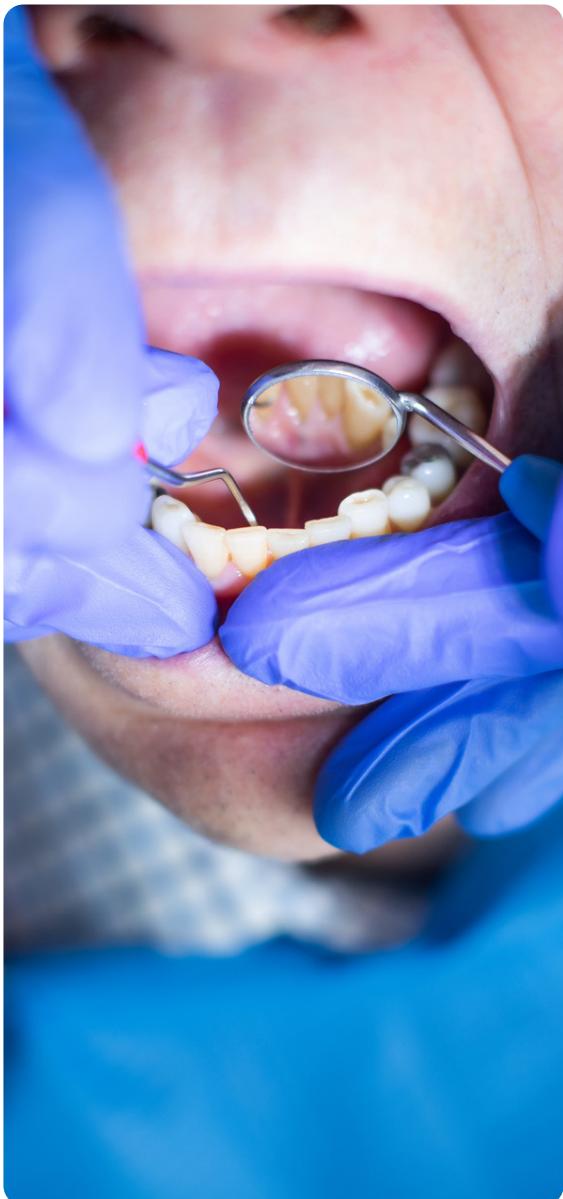
Nadaafada wanaagsan ee afka ayaa muhiim u ah ka guul gaarista dejinta ama kahortaga in yarad kale kugusii faafo. Nadiifin joogto ah oo aad guriga ku

samayso, sida inaad cadayato 2 ilaa 3 jeer maalin kasta ugu yaraan muddo 2 daqiqo ah iyo adeegsiga burash duleellada qufaaya, ayaa muhiim u ah kahortaga in yaradku sii faafo.

Qaar kamid ah dabeecadaha nolosha ama cudurada ayaa saamayn ku yeelan kara xanuunka yaradka ama dhanka kale, sida sigaar cabista iyo sonkorooowga aan la xakamayn. Sidaas awgeed waa muhiim in la daaweyyo yaradka si cudurku uusan saamayn xun ugu reebin caafimaadkaaga guud.

Si looga hortaga faafida xanuunka yaradka, waa muhiim inaad iskudaydo inaad isku dhiiri geliso joojinta siaarka. Sigaarka ayaa xanibi kara dhiiga galaaya ciridka, taasoo ah sababta dadka sigmaarka caba aysan badanaa u ogaan xanuunka suuska xili hore.

Waydii dhakhtarkaaga ilkaha ama nadiifiyaha ilkaha xog dheeraad ah oo ku aadan waxa aad samayn karto. Wuxuu sidoo kale ku tusi karaa sida aad ku heli karto natijjooyinka ugu fiican adoo cadayaaya ilkahaaga.

Sidee loo daaweyaa xanuunka yaradka?

Xanuunka yaradka waxaa daaweyya nadiifiyaha ilkaha, dhakhtarka ilkaha, ama khabuur gaar ah, ayadoo ku xiran darnaanta ama qorshehaaga daawaynta. Waxa koobaad ee dhakhtarka ilkuhu uu samayn doono waa inuu bukaanka siiyo xog wanaagsan, uu hubiyo xaalada guud ee caafimaadka iyo dabeecadaha, uuna tababar ka siiyo sida loo ilaaliyo afka marka uu guriga joogo.

Waxa keenay cudurka waa in la daaweyaa. Haddii ciridka la dhawro caafimaadiisa wasaqda/bololkana laga saaro meesha si joogto ah, waxaa suuragal ah in la joojiyo faafitaanka cudurka yaradka. Waa suuragal in xanuunka la xakameeyo. Bololka ayaa ku dhalan kara bukaannada qaar si fudud, gaar ahaanna kuwa sigaarka caba.

Haddii bukaanku raaxo hanaanka daawaynta uuna si joogto ah u nadiifiyo ilkihiisa, natijjada daawaynta cudurka ayaa wanaagsanaan doonta. Hase yeeshi, mararka qaar waxaa jiri kara natijo wanaagsan oo laga gaaro daawaynta xanuunka yaradka.

Xanuunka yaradka ayaa u baahan inay si wanaagsan ula socdaan xirfadlaa caafimaadka ilkaha iyo adiga oo bukaanka ah sidoo kale. Balamaha joogtada ah ayaa loo qabsan doonaa nadiifinta, baarista, mararka qaarna talaabooyin kale ayaa loo baahan

karaa. Haddii ay sidaas tahay, dhakhtarkaaga ilkaha, nadiifiyaha, ama taqasuslaha ayaa kuu sheegi doona kuna tusi doona talaabooyinka xiga.

Xirfadlaa caafimaadka ilkaha ayaa sidoo kale door ku yeelan kara qiyaasaadka dakhliga kadibna waxaad isla samayn kartaan qorshe daawayn.

Talooyinka nadiifinta:

- Nadiifinta maalin kasta ee ilkaha dhexdooda, tusaale adeegsiga caday burush leh.
- Ku caday ilkaha buraash koronto ah ama kan caadiga ah, adoo adeegsanaaya farsamo wanaagsan.
- Cadayasho adag, 2 ilaa 3 jeer maalin kasta, iyo ugu yaraan 2 daqiqiyo mar kasta.

Lacag celin

Cutubka 6-aad ee Sharciga Qaran ee Caymiska ee Norway ayaa ku siinaaya faa'iidooyinka "Daawaynta xanuunka yaradka iyo caabuqa ciridka" iyo "Baxnaaninta haddii ilig kaaga dhumo xanuunka daran ee yaradka". Qarashka bukaanka ee daawooyinkaan ayaa lagu daraa "kaarka qarash dhaafka adeegyada Caafimaadka". Waydii dhakhtarkaaga ama nadiifiyaha ilkaha haddii aad wax su'aalo ah qabto.